

N:o 2.

Af herr **Adelsköld**, om afskrifning af grundskatter, m. m.

Uti en motion, väckt i denna kammare den 22 dennes, har jag ansett mig böra föreslå, att indelningsverket indroges och försvaret ordnas på den rena allmänna värnpligtens grund, hvarigenom skulle vinnas:

dels betydliga besparingar, så att Sveriges försvar kunde ordnas inom gränserna af dess nuvarande kostnader, utan att några nya skatter behöfde påläggas;

dels att indelningsverket såsom skatteform upphörde, hvarigenom denna tvistefråga undanröjdes;

dels ock förnämligast, att genom öfverhoppandet af en oerhördt kostsam »öfvergångsformation», mot hvilken de allvarligaste erinringar blifvit gjorda, och öfvergång direkt till det »måt» — den allmänna värnpligten — som alla nu tyckas anse vara det enda rigtiga för erhållande af ett så vidt möjligt betryggande försvar, och hvarigenom tillika skulle vinnas en dyrbar tid och undvikas det »uppskof med det slutliga ordnandet af försvaret, som medför ett tungt ansvar» — och som skulle kunna blifva ödesdigert. — — —

---

Uti denna motion har jag tillika anvisat ett sätt att utan ökade, ojemnt fördelade skatter anskaffa medel till grundskatternas afskrifning; men då denna fråga icke direkt ingår i det skrifvelseförslag hvarom jag förut motionerat, har jag ansett mig, i särskild motion, böra underställa urtima Riksdagens pröfning detta mitt förslag till grundskatternas afskrifning.

Sedan grundskatterna från regeringens sida år 1883 förklarats vara »sekelgamla orättvisor», och Riksdagen för sin del erkänt det principiellt rigtiga i detta uttalande genom att afskrifva  $\frac{1}{3}$  af dessa skatter och öfvertaga  $\frac{1}{3}$  af indelningsverkets börda mot något så föga motsvarande dessa skatters verkliga värde som 12 dygns ökad öfning för beväringen, så är afskrifningen af de öfriga  $\frac{2}{3}$ :delarne att anse endast som en tidsfråga; och det har äfven, från såväl regeringens sida som i Riksdagen ansetts som om denna afskrifning borde ske i mån som inkomster kunde beredas till betäckande af den, genom dessa skatters upphörande, blifvande bristen i riksbudgeten.

Med anledning häraf har jag för att dessa förespeglingar skulle kunna uppfyllas och för vinnande af medel härtill, utan att några nya, mer eller mindre ojemnt tryckande skatter, i stället skulle behöfva påläggas, i den motion rörande försvarets ordnande, som af mig väckts, såsom ofvan anförts antydt ett sätt att fylla denna brist, på samma gång som andra afsevärda fördelar derigenom skulle vinnas.

Detta skulle nemligen kunna ske genom anskaffning af ett nytt exercisfält för gardesregementena vid jernväg å någon från hufvudstaden mera aflägsen plats än Ladugårdsgärdet samt upplåtande af denna värdefulla plats för bebyggande på samma sätt, som skett med gardeskaserntomterna.

De gamla gardestomterna med en, för närvarande, bebyggd areal af 419,826 qv.-fot hafva vid försäljning inbringat 2,591,518 kronor 78 öre, och ännu återstår, enligt herr krigsministerns yttrande till statsrådsprotokollet den 14 oktober 1892, att afyttra för 1,100,000 kronor. Medelpriset för de försålda tomterna har varit 6 kr. 41 öre pr. qv.-foten.

Bebyggandet har skett under de senaste åren, och i betraktande häraf, samt att värdet af de tomter, som bebyggts eller nybyggts under de senast förflutna 15 åren, lära uppgå till omkring 50 millioner kronor, torde det icke vara för högt beräknadt, att Ladugårdsgärdet med angränsande skogspark uppgående till en areal af bortåt 40 millioner qv.-fot, hvilket nu endast användes till garnisonsregementenas exercis under några månader af sommaren, är, såsom byggnadsplats, värdt samma tomtpris, som i medeltal betalats för de försålda gardestomterna, under förutsättning att bebyggandet icke forceras, utan får fortgå i mån som befolkningen ökas. Om afdrag göres för den areal, som erfordras till gator, torg, fria platser och parker, återstår en tomtyta af omkring 25,000,000 qv.-fot, och om icke 6 kronor 41 öre kunna erhållas, som gardestomterna i medeltal inbringat, utan endast 4 kronor eller  $\frac{2}{3}$  af

detta pris, så skulle Ladugårdsgärdet med tillgränsande representera ett värde af 100 millioner kronor.

Välbelägnå tomter i Stockholm å mycket dålig grund hafva betalts ända till 40 kronor pr qv.-fot och derutöfver och ända upp i Vasastaden å Norrmalm med 3 å 4 kronor pr. qv.-fot.

Kongl. Maj:t har i det nådiga förslaget till begränsande af antalet utaf Andra Kammarens ledamöter, på grund af förhållandet under de senast förflutna 30 åren d. v. s. från 1860 till 1890, beräknat, att Stockholms folkmängd 1920 skulle uppgå till 539,110 eller mer än dubbelt mot nu, och om det fortgår på samma sätt — hvilket har all sannolikhet för sig, då Stockholm nu blifvit en storstad, och erfarenheten visat större städers attraktionsförmåga — skulle hufvudstaden 30 år derefter eller 1950 ega en folkmängd af öfver *en million* menniskor, och någon fördelaktigare väg för den under sådana förhållanden nödvändiga utvidgningen af staden finnes icke än mot hafvet och den nya dyrbara hamnen vid Värtan. Ett skäl till förflyttningen af detta exercisfält från Stockholms närhet ligger dessutom i den fara, som är oskiljaktig från skarpskjutningar. Räntan på ofvannämnda kapital, 100 millioner kronor, beräknad till 3,600,000 kronor, utgör mer än det belopp återstoden af grundskatterna inbringa statsverket, enär denna ordinarie inkomst enligt Kongl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag uppgår till 3,223,373 kronor.

Genom upplåtandet af Ladugårdsgärdet till bebyggande borde man således inom en ej aflägsen framtid kunna erhålla medel dels till anskaffande af ett nytt exercisfält för garnisonsregementena, dels ock erhålla ersättning för den förlust i statsinkomst, som uppkommer genom grundskatternas afskrifning och som på detta sätt kunde efter hand fyllas utan några särskilda nya skatter.

Jag har här icke yttrat mig om den förlust, som skulle uppkomma för statsverket genom fullständigt öfvertagande af rust- och roteringsbesvären, ty dessa försvinna af sig sjelfva i samma mån som indelningsverket ställes på vakans, och allmän värnpligt enligt mitt förslag skulle komma att införas.

---

En fördel som jag antydt i min motion rörande försvarsfrågan, af en sådan finansoperation vore, om de inflytande medlen för försäljningen — efter afdrag af hvad som erfordras för ett nytt exercis- och

målskjutningsfält — placeras i riksgäldskontoret i lätt realiserade värdepapper, ty derigenom finge man slutligen en fond af 100 millioner kronor, hvilka kunde komma väl till pass någon gång, då det fordras »pengar — pengar — pengar», och sådana måhända icke skulle kunna anskaffas till något pris hvarken genom lån eller på annat sätt.

Då man med all säkerhet kan påräkna denna inkomst genom upplåtandet af Ladugårdsgärdet till bebyggande, kan afskrifningen af grundskatten verkställas medelst upplägget af ett lån för reglerandet af den finansiella ställningen medan grundskatteafskrifningen pågår och afslutats samt Ladugårdsgärdet hunnit försäljas. Ville man för detta ändamål upplägga ett »premielån», löpande t. ex. med 2½ procent ränta och ½ procent till premier, så skulle vinsten på denna finansoperation för staten blifva ännu större.

Det var som bekant år 1862, som herr Carl Anders Larsson i »Hedervärda Bondeståndet» första gången väckte förslag om grundskattens »aflösning», hvilket nu, efter ett 30-årigt krig, genom oklokt motstånd mot en sådan aflösning och senare ifrågasatta afskrifning af dessa skatter under 30 års tid — slutat med att regeringen föreslagit dessa skatters fullständiga afskrifning under loppet af 12 år.

Och då detta krig, med dess »kompromissande» och förryckning af riksdagsgöromålen, aldrig kan beräknas komma att sluta förr än sista spåret af grundskatt och indelningsverk försvunnit för alltid, hvilket icke sker om indelningsverket delvis öfvertoges af statsverket, så skulle jag anse en lösning af frågan böra sökas på följande sätt:

att Ladugårdsgärdet med angränsande, staten tillhörande parker m. m. upplätes till bebyggande på samma sätt, som tillgått vid försäljningen af gamla gardestomterna;

att för inflytande medel af en sådan försäljning ett nytt exercisfält anskaffas å passande plats;

att det inflytande kapitalet icke må användas för statens löpande utgifter, utan endast räntan derå, samt att detta kapital af riksgäldskontoret placeras i lätt realisabla räntebärande värdepapper;

att lån upplägges för bestridandet af den brist i statsregleringen, som kan uppkomma under och efter grundskatternas afskrifning, innan Ladugårdsgärdet hunnit bebyggas och den beräknade köpeskillingen därför influtit; samt

att grundskatterna så som Kongl. Maj:t föreslagit afskrifvas under loppet af tolf (12) år.

Skulle Riksdagen biträda denna uppfattning i dess hufvudgrunder, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhåller, det behagade Kongl. Maj:t, i sammanhang med frågan om ordnandet af Sveriges försvar, låta uppgöra och för Riksdagen framlägga plan till grundskatternas fullständiga afskrifning samt dervid taga under öfvervägande, om icke medel till denna afskrifning skulle kunna beredas genom afyttring af Ladugårdsgärdet jemte derintill liggande skogsparker m. m. till bebyggande, i likhet med hvad som skett vid de gamla gardestomterna, i hvilken händelse nytt exercisfält för Stockholms garnison bör anskaffas.

Stockholm den 28 oktober 1892.

*Cl. Adelsköld.*

---